

Регалії, медалі та значки ізраїльських регулярних масонських лож

Володимир Бернштам (Ізраїль)

Регулярними називаються Великі масонські ложі, об'єднані в один напрямок за принципом взаємного призначення, що мають ключове визнання з боку Об'єднаної великої ложі Англії (ОВЛА) та північноамериканських великих лож. В Ізраїлі діяльність цих лож відбувається в рамках трьох організацій – взаємодоповнюючих, але відмінних одна від одної. Насамперед це Велика ложа держави Ізраїль, що об'єднує перші три масонські ступені (градуси) – учень, підмайстер і майстер. Верховна Рада держави Ізраїль Давнього і Прийнятого Шотландського статуту (ДПШС) та Верховний великий капітул Королівської Арки держави Ізраїль керують організаційними структурами більш високих масонських градусів.

Велика ложа держави Ізраїль була заснована 20 жовтня 1953 р. в Іерусалімі. Церемонія посвячення і заснування Верховної Ради держави Ізраїль ДПШС відбулася 17 листопада 1966 р. в Залі масонів у Тель-Авіві. Верховний великий капітул Королівської Арки держави Ізраїль було засновано 29 квітня 1969 р. Верховним

капітулом Королівської Арки Шотландії. Капітул і ложі цього масонського ордена працювали в Ізраїлі протягом майже ста років і до 1969 р. перебували під юрисдикцією Верховного капітулу Королівської Арки Шотландії. Верховна Рада держави Ізраїль ДПШС, Велика ложа держави Ізраїль, Великий капітул Королівської

Арки держави Ізраїль, а також окремі ложі, що входили до них, випускали спеціальні регалії, значки та медалі. Деякі з цих предметів перераховані в книзі Сільвії Хафнер (Sylvia Haffner) [1].

Автор не має на меті описати всі відомі йому регалії, значки та медалі ізраїльських регулярних лож. У цій статті представлено різні типи артефактів, що випущені ізраїльськими регулярними масонськими організаціями. В Ізраїлі існують також ложі інших масонських юрисдикцій, опис предметів фалеристики яких є темою окремої публікації.

На рис. 1–3 наведено медалі, випущені 20 жовтня 1953 р. на честь створення Великої ложі держави Ізраїль (діаметр 3,7 см); 17 листопада 1966 р. на честь заснування Верховної Ради держави Ізраїль ДПШС (діаметр 3,7 см) та 29 квітня 1969 р. на честь створення Верховного великого капітулу Королівської Арки держави Ізраїль. На медалі, зображеній на рис. 2, розміщено девіз «ORDO AB CHAO» (порядок із хаосу). Створення цього девізу приписується Верховній Раді ДПШС у Чарльстоні. Вперше він згадується в Патенті графа де Грасса від 1 лютого 1802 р.

Під час проведення ритуалів члени Великої ложі держави Ізраїль

1

2

3

4

5

6

7

використовують нагрудні регалії, що визначають посади та носяться на шийній стрічці посадовим братом. Прикладами таких регалій є Великий представник Великої ложи Ізраїля при будь-якій іншій Великій ложі (рис. 4, розмір 11,9 см); Великий другий наглядач (рис. 5, розмір 8,3×7 см); Великий прапорonosець (рис. 6, розмір 8,3×7 см); Великий дародатель (рис. 7, розмір 8,3×7 см).

Велика ложа держави Ізраїль організовує для своїх братів навчальні курси, випускники яких отримують спеціальні значки (рис. 8–11). Значки діаметром 2,2 см випущені фірмою Цехового.

Легенди масонів розповідають про те, що їх історія сягає давніх часів будівництва Храму Соломона та його архітектора – Хірама. Масонська традиція, виражена через ритуали, вважає, що перша масонська ложа була створена в Храмі царя Соломона в Іерусалімі та що вільні каменярі (масони) є спадкоємцями філософії оперативних каменярів, які займалися реальним зведенням будівель і побудували Перший храм (Перший храм, Храм Соломона, був зруйнований вавилонянами в 586 р. до н. е. Другий

храм був побудований у 348 р. до н. е. після повернення євреїв з вавилонського полону та зруйнований римлянами в 70 р. н. е. під час повстання Іудеї проти Риму). Під час будівництва «духовного храму в серці своєму» масони зводять «дім нерукотворний» як відображення фізичного храму, побудованого каменярами в Іерусалімі.

Усі символічні ложи є продовженням першої ложи в Іерусалімі. Кожного разу, коли масони проводять свої роботи, вони стверджують, що все пророблене ними робиться «у місці, що символізує Храм царя Соломона». Вся структура базових, «символічних» ступенів масонства – від учня до майстра – базується на символіці будівництва давнього іерусалимського храму. Тому масони з усього світу намагаються відвідати Іерусалім. Зв'язок іерусалимського храму з традиціями та ритуалами масонів породив так зване масонське паломництво, коли члени різних лож світу відвідують Ізраїль, оглядають Храмову гору, могилу царя Давида, Яффо. Саме сюди приходили з Лівану кораблі з кедром для будівництва Храму царя Соломона. Уже в наш час у 1959, 1976 та 1979 рр. було

організовано спеціальні паломництва масонів до Ізраїлю. До цих подій Велика ложа держави Ізраїль випустила медаль, присвячену Першому масонському паломництву 1959 р. (рис. 12).

Друге паломництво 1976 р. було приурочене до 26-ї конференції Європейських суверенних великих командорів А.А.С.Р., що відбулася 21–23 червня 1976 р. в Іерусалімі. До цієї дати, а також до десятиліття утворення Верховної Ради держави

8

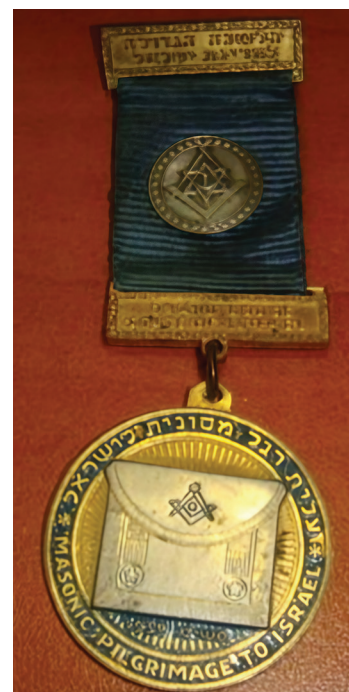
9

10

11

12

13

14

15

16

17

Ізраїль ДПШС, було випущено медаль (рис. 13, діаметр 6 см).

Третє паломництво проходило 19–30 листопада 1978 р. і було приурочене до 25-річчя утворення Великої ложі держави Ізраїль. Усі учасники паломництва отримали спеціальні сертифікати та значки (рис. 14, розмір 4,2×5,1 см).

Двадцять п'ятій річниці існування Великої ложі держави Ізраїль і паломництву масонів на Святу Землю присвячені також медалі діаметром 6 см (рис. 15, 16). Слід зазначити, що на цих медалях зображено Ієрусалим, що підкреслює роль цього міста в традиціях масонів.

До визначних подій у діяльності масонських організацій випускаються спеціальні медалі. Прикладами є овальна медаль, присвячена відкриттю 1 квітня 2008 р. масонського храму в будівлі музею (рис. 17), та медаль, приурочена проведенню в Ієрусалімі 18-ї міжнародної конференції Великих регулярних масонських лож (рис. 18).

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

На сьогодні до складу Великої ложі держави Ізраїль входять 50 активних лож, які працюють і спілкуються івритом, арабською, іспанською, румунською, французькою, російською, турецькою та англійською мовами й об'єднують понад 2000 масонів. Відповідно до цього на медалях, якими вони користуються, є написи різними мовами. Наприклад: медаль

івритомовної ложі № 39 «Джерело» (рис. 19, діаметр 3,8 см); медаль арабомовної ложі № 71 «Назарет» (рис. 20, діаметр 4 см); медаль іспаномовної ложі № 62 «Братерство» (рис. 21, діаметр 4 см); медаль румуномовної ложі № 32 «Світанок» (рис. 22, діаметр 3,5 см); медаль франкомовної ложі № 42 «Світло» (рис. 23, розмір 3,5×4,5 см); медаль російськомовної ложі № 85 «Моцарт» (рис. 24, діаметр 5 см); медаль турецькомовної ложі № 73 «Світло» (рис. 25, діаметр ???); медаль англкомовної ложі № 67 «Сади Нетанії» (рис. 26, діаметр ???).

Ряд медалей присвячено ювілеям організації масонів Ізраїля та окремих лож: медаль на честь 40-річчя утворення Великої ложі держави Ізраїль (рис. 27, розмір 5×4 см); медаль на честь 25-річчя заснування Верховного великого капітулу Королівської Арки держави Ізраїль (рис. 28, ???); медаль на честь 60-річчя утворення ложі № 39 «Джерело» (рис. 29, ???).

Деякі медалі вказують на належність масона до певної ложі чи його громадське становище в ній: медаль

28

29

30

31

32

33

34

35

засновника ложі № 44 «Гора Кармель» (рис. 30); медаль майстра ложі № 44 «Гора Кармель» (рис. 31); медаль члена ложі № 50 (рис. 32); медаль казначея ложі № 19 «Мінора» (рис. 33); медаль секретаря ложі № 16 «Пророк Ілія» (рис. 34).

Існують медалі, присвячені спільній діяльності ізраїльських масонських лож із закордонними. Так, медаль діаметром 8 см (рис. 35) присвячена зустрічі в Тель-Авіві представників ізраїльської ложі № 13 «Зірка» з братами з італійської і турецької лож. Зустріч було приурочено до 75-річчя утворення ложі «Зірка», яке відзначали у 2006 р.

У статті описано основні типи регалій і медалей, які використовують ізраїльські регулярні масонські організації. Регалії й медалі є матеріальними артефактами, що відтворюють історію масонства в Ізраїлі та його розвиток. Вони є частиною культурного спадку, що передається з покоління в покоління. Медалі й значки, пов'язані з масонськими паломництвами до Ізраїля, пропонують унікальний погляд на духовний та історичний зв'язок між масонством і Землею Ізраїль. Масонські ложі в Ізраїлі об'єднують представників різних релігій та національностей. Медалі й

значки лож, які працюють під егідою Великої ложі держави Ізраїль вісьмома мовами, свідчать про те, що масонство сприяє міжрелігійному діалогу та співпраці в ізраїльському суспільстві.

Масонські регалії й медалі є витворами мистецтва, якими цікавляться колекціонери фалеристики. Колекціонування регалій і медалей ізраїльських масонських організацій допомагає зберегти їхню історію.

Автор висловлює подяку брату ложі «Моцарт» Ісааку Лумеру за цінну інформацію та корисні зауваження.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. *Sylvia Haffner*. *Judaic Tokens and Medals*. American Israel Numismatic Association. New York, 1978. P. 402.
2. Grand Lodge of the State of Israel. Available on: <https://freemasonry-israel.org.il/>
3. Origins of the Supreme Council of the Scottish Rite for the State of Israel. Available on: <http://www.mastermason.com/fmisrael/supreme.html>
4. *Bernshtam V.* Regalia of the Masons of Israel Lodge Mozart // *Shekel*. 2025. V. 58, 1. P. 34–39.